

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIV. Amoris benefactivi ordine tenemur magis diligere nosipsos,
quoad animam, bona spiritualia, vitam corporalem, corporali vitæ proximi
comparatam, quàm proximum; secùs quoad temporalia bona, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

bonum. Sed inter diligentem & dilectum, servandum esse ordinem amoris benefactivi, id est quoad subventionis effectum, ita ut amore quidem appetiatio magis amemus meliores, sed amore benefactivo magis amemus nobis conjunctiores, cæteris paribus, ita ut in pari indigentia nobis ipsi primò subvenire debeamus quoad spiritualia & corporalia; deinde propinquieribus; postea per ordinem aliis, pro majori vel minori eorum ad nos conjunctione. Sed sicut non debemus nos amore appetiatio magis amare quàm alios proximos nostros. (hoc enim superbum esset) ita nec propinquos nostros malos, vel non tam bonos, quàm sint ii quos extraneos vocamus. Unde S. Leo serm. 4. de jejun. 7. mens. c. 5. *Plus debemus nostris, id est fratribus in Christo, pro consortio gratia, quàm alienis, id est à Christo alienis, pro communione natura.* Et S. Prosper, vel Julianus Pomerius l. 4. de vit. contempl. c. 15. *Si propinquos nostros, quamvis incompositos, turpes, ac malè morigeratos, plusquàm quoslibet sanctos, quos à nobis secundum sanguinem vocamus extraneos, diligamus, non solum carnaliter diligimus, sed etiam graviter in tali eorum dilectione peccamus.* Unde in caelo, ubi cessat necessitas subveniendi, totus ordo dilectionis beatorum observabitur per comparationem dilectionis ad Deum (ait S. Thomas 2. 2. q. 26. a. 14.) *ut sic ille magis diligatur, & eo propinquior sibi habeatur ab unoquoque, quò est Deo propinquior.* Cessabit enim tunc provisio in presenti vita necessaria; quã necesse est, ut unusquisque magis sibi conjuncto secundum quamcumque necessitudinem provideat, magis quàm alieno, ratione cujus in hac vita, ex ipsa inclinatione charitatis, homo plus diligit magis sibi conjunctum, cui debet magis impendere charitatis effectum.

116 Itaque quemadmodum non pervertitur ordo charitatis, quando propinquieres extraneis, licet melioribus, præferuntur quoad subventionis effectum; ita nec dum activa seu officiosa charitas superioribus inferiora, tamquam operã suã magis indigentia, præfert quoad eundem effectum; modò superiora inferioribus præferantur quoad appetiatio dilectionis affectum. Quod pulchrè S. Bernardus explicat serm. 5. in Cant. cum dicit: *In bene affecta charitate, non dubium quin dilectioni hominis Dei dilectio præponatur, & in hominibus ipsis perfectiores infirmioribus, calum terra, aternitas tempori, anima carni.* Attamen in bene ordinata actione sapè, aut etiam semper ordo oppositus invenitur. Nam & circa proximi curam, & plus urgemur, & pluries occupamur; & infirmioribus fratribus diligentiori sedulitate assistimus; & paci terra, magis quàm cali gloria, jure humanitatis, & ipsa necessitate intendimus; & temporalium inquietudine curarum vix aliquid sentire de æternis permittimur; & languoribus nostri corporis postpositã anima curã pe-

nè continè inservimus... Orantem denique hominem cum Deo loqui quis dubitet? Quoties tamen inde charitate jubente abducimur & avellimur, propter eos qui nostrã indigent operã vel loquelã? Quoties piè cedat negotiorum tumultibus quies? Quoties bonã conscientia ponitur codex, ut operi manuum insudetur? Quoties pro administrandis terrenis justissimè ipsi super sedem celebrandis Missarum solemnissimè Ordo præposterus, sed necessitas non habet legem. Agit ergo suum actualis charitas ordinem, juxta Patrisfamilias jussionem, incipiens à novissimis. Pia certè & justa, que non sit acceptrix personarum, nec pretia consideret rerum, sed hominum necessitates. At non ita affectualis: nam à primis ipsa ducit ordinem. Est enim sapientia, per quam utique quæque res sapiunt prout sunt, ut v. g. que pluri natura habet, pluri quoque ipsa affectio sentiat, minora minus, minima minime. Et illum quidem ordinem charitatis veritas facit, hunc autem veritatis charitas vendicat sibi. Nam & vera in hoc est charitas, ut qui indigent amplius, accipiant prius; & rursus in eo chara est veritas, si ordinem tenemus affectu, quem illa actione.

CAPUT XIV.

Amoris benefactivi ordine tenemur magis diligere nosipsos quoad animam, bona spiritualia, vitam corporalem, corporali vita proximi comparatam, quàm proximum; scilicet quoad temporalia bona, ad quorum conservationem præcepto non tenemur.

117 Prima pars, quoad animam, spiritualiaque bona, constat ex Matth. 16. *Quid prodest homini si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patitur; aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?* Necnon ex cap. 22. *Diliges proximum sicut teipsum, ubi ly sicut æqualitatem non significat, sed similitudinem, ita ut eadem bona proximo, si fieri possit, optare & procurare debeamus, quæ nobis, sed primò nobis: cum verbis illis doceamur, quò dilectio nostri regula fit dilectionis proximi.* Regula verò prior est regulato, ait S. Thomas 2. 2. q. 26. a. 4. Unde axioma est, ab ipsamet natura dictatum: *Charitas incipit à seipso.* Et, ut Augustinus dicit l. 1. Retract. c. 5. *meipsum magis mihi debeo, quàm proximo.* Eò quòd utique sibi ipsi quàm proximo conjunctior fit.

Et propterea idem Augustinus l. 1. de 118 doctr. Christi. c. 23. suo ordine declarans objecta ex charitate diligenda, primo loco statuit unum quod supra nos est, scilicet Deum. Deinde alterum, quod nos sumus. Tertium, quod juxta nos est, id est proximum. Quartum, quod infra nos est, scilicet corpus proximum.

In spiritualibus ergo non debet homo pati detrimentum peccando, ut proximum liberet à pec-

peccato, ait S. Thomas loco citato; nec vel minimum veniale committere, etiam si per illud procurare possit salutem totius mundi. Quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona. Rom. 7. Ponderent hoc Prædicatores, animarumque Rectores, & Directores (ait pius Contentionsus). Quid enim ipsis prodest si alios lucrentur, ipsi verò animæ suæ detrimentum peccando patiantur? Quod proinde detrimentum si istis in munitis expectantur, fugere illa debent, quantum in se est; nec ad illa reverti, nisi mundo melius crucifixi, sibi quæ ipsis sic mortui, ut iam illa, absque proprii dispendii periculo, obire valeant.

120 Nec dicas, Moysen Exodi 32. Deum sic orasse: *Aut dimitte eis hanc noxam* (adorationis vituli) *aut dele me de libro tuo quem scripsisti.* Paulum etiam Rom. 6. optasse esse anathema à Christo pro fratribus suis. Quia, ut Augustinus q. 147. super Exod. ait, Moyses id per magnam in Deum confidentiam dixit, sciens impossibile esse, ut absque peccato suo de libro illo deleteretur. Quemadmodum si filius Regis petat à patre vitam alicujus subditi, qui malè fecit, vel certè, ut ipsum unà cum illo interficiat, sciens Regem id nunquam concessurum. Vel per librum illum Dei, non intellexit librum vitæ, seu prædestinationis, sed Catalogum virorum illustrium, in quo à Deo descriptus erat, tamquam Dux populi Israëlitiæ. Apostolus verò id non optavit absolutè; sed sub tacita conditione, si liceret, nihil aliud per hoc demonstrans, nisi sui in fratres amoris flammam immentam, ait Chrysostomus homil. 16. in epist. ad Rom. Quemadmodum in epist. ad Galat. c. 4. Galatarum in se affectum demonstrat his verbis: *Testimoniam perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruissem, & dedissem vobis.* Quod ergo hic expressit, si fieri posset, sibi subaudivit. Unde in originali hebraico non legitur *operabam*, sed *operarem*, si utique liceret. Sic enim constanter legitur in versione Chrysostomi. Sic etiam legit Erasmus; observatque Estius. Enimverò Apostolus non poterat absolutè optare esse anathema; id est separatus à Christo, pro quacumque causa (ait S. Thomas in hunc locum) est enim hoc contra ordinem charitatis, quò quis tenetur Deum super omnia diligere, & salutem suam plusquam salutem aliorum.

121 Non videtur tamen contra ordinem, nec contra perfectionem charitatis, imò actus esse heroicæ charitatis, Deo pro animabus purgatorii offerre satisfactiones omnium bonorum operum nostrorum, vel Missarum, etiam si aliqui fortè nobis ipsi in altera vita necessaria forent: quia nullum reverà spirituale detrimentum ex illa oblatione incurrimus. Cum aequè impossibile sit, ex spirituali elemosyna, de sibi aliqui ne-

cessariis facta, propter Deum (qui sibi factum deputat, quod fit uni ex minimis amicis ipsius) à creatura liberalitate vinci. Deus ergo centuplum reddet, elemosynamque illam offerenti longè plus prodesse faciet, quam sibi profuissent satisfactiones illæ pro se oblata.

Altera pars assertionis, quoad vitam corporalem, corporali vitæ proximi comparatam, probatur ab Augustino l. de mendac. c. 6. quia *si quis pro alterius temporali vita, ipsam suam temporalem perdat, non est jam diligere illum sicut seipsum, sed plus diligere quam seipsum, quod sana doctrina regulam excedit*, secundum quam homo, utpote sibi ipsi magis conjunctus quam proximo (sibi enim per identitatem; proximo solum per propinquitatem, vel societatem) se magis diligere debet, quam proximum. Magis proinde tenetur vitam suam servare, quam vitam temporalem proximi, nisi commune bonum aliud exigat, quod privato sit præferendum. Quo titulo privatus vitam suam ponere debet pro conservanda vita Principis sui, seu alterius personæ ad Republicam servandam necessariæ; si eam morte suâ servare queat. Debet enim quodlibet membrum periculo exponi, imò abscindi, dum id necesse est pro conservatione totius.

Existimo etiam cum S. Thoma in 3. dist. 29. a. 5. ad 3. Estio, Soto, Bannez, Lorino, Azorio, Valentia, Loria, Sylvio 2. 2. q. 26. a. 4. licitum & laudabile esse, propriam vitam corporalem pro corporali vita proximi exponere, ex motivo virtutis Christianæ, non in eo præcisè reluctans, quò vitam tuam exponendo, vitam proximi privati salvabis (cum hoc Christianæ charitatis ordo non permittat, ut supra ostensum est) sed in alio bono, quò prudenter censeris potest præponderare bono vitæ tuæ, v. g. quia sic salvabis proximum, cujus vita ad promovendam Dei gloriam, animarum salutem, &c. longè magis proficua est quam tua; vel quia sic insigne exhibebis gratitudinis exemplum, salvando vitam patris, vel intimi amici, cui pro beneficiis non potes condignè retribuere.

Ratio est, tum quia isti opinionioni favent Scriptura & Patres. Siquidem Joan. 15. Christus dicit, quòd *majorem charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Quòd Chrysostomus li. 2. de sacerdotio intelligit à Christo non dictum pro sola ipsius salute spirituali, verum & corporali. Quòd & Apostolus Rom. 5. insinuat videtur, cum dicit: *Vix pro justo quis moritur; nam pro bono forsitan quis audeat mori?* Insinuat namque laudabiliter id fieri, dum necessitas exigit, sed raros esse qui id faciunt. Nec de spirituali loquitur necessitate (cum in ea non sint justii) sed de corporali.

Favet etiam (cum Chrysostomo) Hip. 125

ronymus in capit. 7. Mich. Ambrosius l. 3. offic. c. 12. ubi approbant exemplum duorum Pythagoreorum, qui sese alter pro altero vades Tyranno dederunt, pro vita alter alterius. Chrysostomus quoque loco citato laudat Basilium quemdam, quod pro alterius periclitantis vita, propriam in discrimen adduxerit. Et Gregorius Magnus l. 3. Dialog. c. 37. laudat factum boni Santuli, qui certissimo vitæ periculo se exposuit pro quodam Diacono. Quid dicam, quod ipsa etiam divina Scriptura factum Tobiae commendat, quod, pro sepeliendis corporibus confratrum Israëlitarum, tam evidenti mortis periculo se exposuit, ut eam vix evaserit. Tob. 2.

127 Tum quia bono corporis præferre licet bonum virtutis, præsertim Christianæ, dum id necessitas postulat. Neque tunc spectatur præcisè vita & vita, sed cum vita spectatur honestas Christianæ virtutis, quæ inclinat ad exponendam vitam pro vita amici, in ordine ad salutem æternam, vel ipsius, vel aliorum, per datum ipsis Christianæ charitatis exemplum. Et ista est ratio S. Thomæ loco citato aientis, quod *radere seipsum mori propter amicum, est perfectissimus actus virtutis. Unde hunc actum magis appetit virtuosus, quam vitam propriam corporalem. Unde quod aliquis vitam propriam corporalem propter amicum ponit, non contingit ex hoc quod aliquis plus amicum, quam seipsum diligat; sed quia in se plus diligit bonum virtutis, quam bonum corporale.*

128 Si objicias, quod exponere se certæ morti est se occidere, si non effectu, saltem defectu, certam mortem non fugiendo, cum possis.

Respondeo, quod ex justa necessitate certam mortem non fugere, cum possis, non semper est se occidere, ne quidem defectu; sed frequenter actus est heroicæ virtutis, ut ex plurimis constat exemplis: 1.º Christi, qui seipsum à morte potuit liberare. 2.º SS. Martyrum, qui cum possent contra mortem sese defendere, elegerunt pro Christo mori, potius quam se tueri. 3.º Tobiae, de quo supra. 4.º eorum qui se morti exponunt pro servitio pestiferorum; quod multum laudat Dionysius Alexandrinus apud Euseb. l. 7. c. 17. Et Ecclesia in Martyrologio Rom. ad diem 27. Februarii. 5.º eorum qui illatam sibi ab injusto aggressore mortem esturpere valentes, ipsum occidendo, ex Christiana charitate se potius occidi permittunt, ne in mortali ipse occidatur peccato. 6.º eorum qui certæ se morti exponunt ad salutem Reipublicæ, vel salvandam vitam Regis, à qua pender salus Reipublicæ. Quorum tamen nullus censetur se occidisse, vel occidere defectu.

129 Non ideo tamen justè damnatus ut fame pereat, cibum sibi clam oblatum potest respicere, ex motivo virtutis obedientiæ, quia

nulla id justa necessitas postulat; nec id Juxta præcipit, nec præcipere potest: utpote nimis inhumanum; sed solum præcipit, ne quis ipsi cibum offerat. Id proinde ab ipso non postulat virtus obedientiæ. Non etiam virtus penitentia pro peccatis, sed solum ut mortem sibi pro peccatis à Ministris Justitiæ illatam patienter sustineat.

130 Probanda superest tertia pars assertionis nostræ, quod utique non teneamur magis nosipsum diligere, quam proximum, quoad temporalia bona, ad vitæ nostræ nostrorumque conservationem minimè necessaria; ad quæ proinde conservanda nullo tenemur præcepto. Cujus ratio manifesta est, quia si ea nobis, vel nostris, conservare non teneamur, postumus ea contemnere; atque adeò rationabili de causa in proximum erogare. Unde in cælum usque à SS. Patribus extollitur factum S. Paulini, qui pro filio viduæ è captivitate liberando, post omnia sua erogata, seipsum tradidit in captivitatem.

CAPUT XV.

Unusquisque tenetur propriam vitam corporalem exponere pro æterna proximi salute, in extrema necessitate, si alius non adstet qui possit & velit ipsi succurrere.

131 Proximus esse potest constitutus in triplici necessitate salutis æternæ, vel scilicet in extrema, vel in gravi, vel in communi. *Extrema* illa est, in qua proximus, nisi hinc & nunc juvetur, æternum est periturus. *Gravis*, in qua salvari potest absque alterius ope, sed valde difficulter. *Communis*, in qua sine alterius ope salvari potest, absque magna difficultate.

132 Exemplum extremæ necessitatis est in infante morti proximo, absque baptismate morituro, nisi exponas te periculo, ut ipsi per baptismum subvenias: quia v. g. ob pestem inter infideles est derelictus. Item in adulto per somnum vel ebrietatem, vel aliâ sui non compote, morituro in mortali peccato, nisi vitam tuam pro ipso juvando exponas. Exemplificat etiam Sylvius in peccatore sui compote, extremè laborante, quem prudenter existimas absque contritione etiam imperfecta (ob defectum instructionis) moriturum, nisi opem ei præstes.

133 Exemplum gravis necessitatis est in pestiferis peccatoribus, Confessarii copiam non habentibus, quibus ob inveteratam peccandi consuetudinem valde difficile est veram habere contritionem, & ideo sine ea rationabiliter existimantur morituri, nisi ipsi auxilio sis.

134 Communis necessitatis exemplum est in illis qui constituti sunt in communibus peccandi occasionebus.

Quod